

si je dobil s svojimi «Skřivánčí písně» (škrjančeve pesmi) naglo povsodi prijatelj; ti so mu ostali še tudi po najnovejših njegovih prizvodih, v katerem mu je lira srečno zazvenela v duhu narodnih pesmij. Izmed drugih pesnikov neduhovnikov omenjam «Pootavskega starca» Adolfa Heyduka, Zeyera, Krásnohorsko, Legera, Kaminskega, Klášterskega, oba Kvapila itd., katerim se družijo še drugi mlajši in starejši pesniki različne smeri in raznolikega jedra. V lepovstvu pa je sedaj najbolj priljubljen Alojz Jirásek, katerega mnogi spisi so v resnici vse hvale vredni; nekateri pa se ne morejo priporočevati zaradi nekatoliškega duha, ki veje v njih. K spisom prve vrste štejemo razven drugih tudi roman «F. L. Věk», ki je poslednji dve leti izhajal v «Osvěti»; tu slika pisatelj mojstersko in jako zanimivo prve dôle naše narodne probuje h koncu minulega stoletja.

Razven Jiráskova goji roman tudi Václav Vlček, in treba je pripoznati, da je mnogo njegovih del v resnici dragocenih in v vsakem obziru dostojnih. Osobito so priljubljeni njegovi romani: «Dalibor», «Zlato v ohni», «Samohrady» in «Setník Halaburd». «Samohrady» so predelani tudi za na oder pod imenom «Povodeň»; predelal jih je v ta namen Vlček sam, ki se je že preje pečal z dramatičnim pesništvo; to dokazuje njegova «Milada».

Izmed premnogih prozajikov neduhovnikov imenujem le še Edvarda Jelínka; njegove razne «Črty» so pisane v resnici v nekem posebnem duhu — dejal bi — nekako v zaupnem duhu in jako ljubko se beró. Omenjam le njegove «Črty Varšavské» in «Kozácké črty», dasi bi mogel imenovati še druga dela njegova z zabavno in poučno vsebino. Poleg Jelínka pišejo povesti tudi Herites, Preissová, Světlá, Podlipská, Šimáček, Lier, Kostelecký in drugi in druge; vendar odkrito priznavam, da bi med vsemi temi raznimi romani, romaneti in povestmi prvo mesto dal vendar-le «Babici» rajne Němcove in njeni «Pohorská vesnice».

Kar se pa tiče katoliških pisateljev, jih je pa, hvala Bogu, že lepo število. Na mestu umrlih delavcev katoliških, n. pr. Vinařicekega, Ehrenbergra, Jablonskega, Třebizskega, Štulca, Pakoste itd. ni morda popolnoma enakih naslednikov, vendar po njihovih stopinjah hodijo in v njihovem duhu pišejo sedaj v verzih in v prozi med drugimi veteran katoliških pisateljev František Pravda (Vojtěh Hlinka), Alojz Dostál, Václav Kosmák, Bohumil Brodský (Zahradník), Křen, Košťál, Brynych, Šťastný, Dvořák, Kyselý in mnogo drugih. Najpriljubljenejša sta vendar Pravda in Kosmák, katerih spisi so jedro vsem knjižnicam, ki se ustanavljajo po selih. Vsak izmed njiju je res dovršil jako zaslužno delo; njuni spisi so pravi misijonarji češkega ljudstva. Pravdova «Kaplička pod lipami» in «Matka študentů», poleg njegovih nebrojnih drugih povestic, in Kosmákovo «Kukátko», «Chrt», «Eugenie», «Dobrá rada» itd. so pravi biseri v slovstvu za ljudstvo. Ravno tako bere narod jako rad tudi povesti Dostálove in spise Brodškega. Oba pisatelja sta še mlada; napisala sta pa že povestij veliko število. Dostál zna zlasti ob-

delovati povesti iz socijalnega življenja; Brodský pa jemlje izvečine snov iz vojaškega in lovškega življenja. Křen hodi ponajveč za Kosmákom in piše razkošne slike s Hane; Košťál pa priobčuje najrajši értice iz pogorskega življenja, često polne humorja. Dr. Edvard Brynych, kraljevograjski škof, je pa pravi leposlovni katoliški apologet; v obliki povestic pojasnjuje ljudstvu verske resnice, ki ločijo katoliško vero od reformovane, in sicer v resnici izbornó. Njegove povesti: «Kříže a Kalichy», «Růženka», «Dilo lidí» itd. so najboljši pripomočki, ali bolje, katekizmi za katoliško ljudstvo v versko mešanih krajih; in kako znamenito vplivajo, vidi se iz tega, da se jih je po teh knjigah izpreobrnilo že mnogo.

Sicer pa Brynych še tudi na drug način deluje blagovito, s tem namreč, da izdava knjižice po dva krajarja pod imenom «Slova pravdy» (besede resnice); v njih razmotrava večinoma sam v lahko umljivem zlogu najnavadnejša in najbolj pereča vprašanja, n. pr. o materijalizmu, o ateizmu, o emancipaciji, o socijalizmu itd.

Med pesniki-duhovniki ima sedaj po smrti Pakostini prvo mesto Vladimír Šťastný, urednik brnskega «Obzora»; njegova najlepša zbirka je dosedaj «Kytice z Moravy» in v njej «Pohádka o dvanácti měsíčkách». Nadarjena pesnika sta tudi Ksaver Dvořák in Kyselý, katerima se zlasti legende dobro posrečijo.

(Dalje.)

POLJSKO SLOVSTVO.

Wyspy Sandwichie i Gambier w Oceanii przez X. Józefa Holubowicza T. J. W Krakowie, w drukarni «Czasu» Fr. Kluczyckiego i sp. 1892. Cena 40 kr. — Otoka sandviške in gambierske opisuje v tem delu prerano umrli urednik «Missyj katolickich», o. Józef Holubowicz, T. J. Vsa obravnava ima dva oddelka. V prvem opisuje v treh poglavjih, z desetimi podobami in z malim zemljevidom sandviške otoke po zemljepisni legi in kakovosti, verske nazore poganskih prebivalcev, začetek in razširjanje kršćanstva. V drugem delu opisuje gambierske otoke iz skupine družnih otokov: ljudi, misijonsko delovanje, težave in uspehe misijonarjev in njih upe za prihodnost. Dve sliki dopolnjujeta opisovanje. Delo je pisano jako pristrčno in v lahkem jeziku, tako, da tudi poljskega jezika manj vajenim ne bode delalo težave. Za vzgled ondotnega jezika naj služi ta-le pesmica:

He Atua ko tahi noti.	Bog je samo jeden.
R toru mea Atua.	Tri osebe so v Bogu.
R kore toru Atua	Ni treh Bogov;
He Atua ko tahi noti.	Bog je samo jeden.

Dr. J. J.

Albania. Zarisy etnograficzne, kulturalne i religijne. Skreślił X. Marcin Czerminski T. J. Wydanie ilustrowane. W Krakowie, w drukarni «Czasu» Fr. Kluczyckiego i sp. 1893. 8°. Str. 327. Cena 2 gld. — Dasi je Albanija v Evropi, ob morju, blizu dveh omikanih držav, dasi je bila v davnini — rekel bi — kulturna dežela, dasi je v preteklosti katoliška vera pridobila si mnogo tál, vendar si jo dananes misli vsakdo kot pol — ako ne popolnoma barbarsko

deželo. Pa tudi ne po krivici. Saj vemo, kaj je storil Turek, kjer si je podjarmil krščanske narode. — To še dokaj neznano in temno deželo nam opisuje navedena lepa knjiga. Čim manj je novejših del o Albaniji, tem vrednejše je to delo, da se ga spominjamo, zlasti, ker ima veliko (skoro samo izvernih) slik, bodisi krajev, bodisi znamenitih množ, posebej škofov in misijonarjev. Najprej nam opisuje naš pisatelj zgodovino Albanije, potem govori o narodopisnih in kulturnih straneh, zlasti o veri, dalje pa obširno o posameznih škofijah: nadškofiji antivarski (barski), škodarski, škofiji leški, pulatenjski, sappijski, opatiji Miriditov v Orošči, nadškofiji draški (Durazzo) i skopijski, naposled o misijonu v Gorah. Dasi opisuje gosp. p. Czerminski Albanijo tudi v «Missijah Katolickih», vendar je to delo samo zase. Pisatelj teh vrstic vé iz svoje izkušnje, koliko se je p. Czerminski trudil za to delo, zlasti za dobre slike. Vrh tega je potoval pisatelj lansko poletje sam v Albanijo, da si tam ogleda znamenitejše stvari, pa se tudi pouči o virih. Zato pozdravljamo in radi priporočamo to delo, ki je Poljakom posebno še zaradi krasne oblike res v čast. Tudi Slovenec bi se ga razveselil, in kak mladenič bi morebiti dobil veselje za misijonarja v tej deželi. Tudi v tem listu smo že namerjali pisati o Albaniji, ker

imamo nekoliko izvernih poročil o onih krajih, a nimamo prostora.

Między Słowianami. Przez Ks. Jana Badeniego T. J. Zeszyt pierwszy. Kraków. Druk Wł. L. Anczyca i Spolki. 1893. 8°. Str. 153. — Predlanskim po letu je potoval jezuit p. Janez Badeni po glavnih jugoslovanskih mestih in se skozi slovaško Ogrsko vrnil domov. Kar je na tem potovanju videl in slišal, to je potem pribil v poljskem mesečniku «Przeglądu Pow-szechnem» (občnem pregledu), potem pa objavil še v posebnem odtisku — delu, katero imamo pred seboj. Iz te knjige bi se dalo povedati marsikaj zanimivega za naše čitatelje, ker govori pisatelj prav obširno o Slovencih, posebej še o našem listu. A deloma nečemo, deloma ne moremo, ker je tako tesna s prostorom. Kogar bi zanimalo, kako piše poljski pisatelj o Slovencih, temu priporočamo to knjigo, katero mu rado oskrbi tudi naše upravništvo. Iz ust dveh Poljakov samih sem slišal lani, da je pri njih vzbudil ta spis gosp. Badenega mnogo zanimanja za nas Slovence. Zato mu izrekamo po tej poti srčno zahvalo, zlasti še gledé na naš list. Poleg Slovencev opisuje tudi Hrvate, Srbe in Slovake. Želimo iz srca, da bi za tem (l.) velikim sešitkom izšel kmalu še drugi z mnogimi nasledniki.

Dr. Fr. L.

Razne stvari.

Naše slike.

Lahko opišemo današnje slike prav kratko. Prva mala slika na strani 145. nam predočuje Konstantinovo zmago pri Milvijskem mostu in je posneta po Rafaelovi sliki v «stanci Konstantinovi». — O Sienkiewiczzu, slavnem poljskem pisatelju, ne moremo danes poročati natančnih podatkov, upamo pa, da bo de možno še letos. Sedaj je na potovanju. — Gledé na Slomšekovo sliko in na govor pri slovesnosti mariborski treba opomniti dve stvari. Podoben govor o Slomšku je imel leta 1862. tudi gosp. Kosar, sedanji dekan mariborske stolnice, in ga izdal z naslovom: «Beseda v slavni spomin na slovstvene zasluge pokojnega kneza in škofa Lavatinskega Antona Martina Slomškega. Govoril Frančišk Kosar, špiritval v Marburškem semenišu o shodu Marburške čitavnice 26. oktobra 1862. (Čisti znesek v prid semeniške cerkve v Marburgu.)» V Ljubljani. Natisnil Jožef Blaznik. 8°. Str. 24. Druga stvar je sklanja imena Slomšek — Slomškega. Tako smo ravnali: 1. Ker je tako pisal gosp. pisatelj in govornik; 2. ker Štajerci tako govore in so uredniku že očitali, ko je pisal v «Drobtinica» «Slomška»; 3. tako piše pok. Marn, piše tudi izdajatelj njegovih del, gosp. Mih. Lendovšek; 4. ker se dá vsaj dobro opravičiti z blagoglasjem. Zato »pustimo Štajercem Slomškega«, kakor

so mi rekli, tem bolj, ker pravijo oni v imenovalniku «Slomšek», mi pa — menda večinoma — «Slomšk». — Podoba Žal. Mat. Božje je skoro gotovo najlepše delo pok. Jurija Šubica. Dalo bi se o tej sliki mnogo pisati. Jurij jo je slikal l. 1886., meseca julija. Visoka je 2·32 m in široka 1·22 m. Sedaj visi v Poljanski cerkvi; napraviti jo je dal sedanji g. župnik Ramoveš. O barvah slike omenjamo, da je Marijin plašč višnjev, zagrinjalo čez glavo črno, peča okrog glave je bela, rokav spodnjega oblačila pa rdeč. — Slika na str. 176 naj kaže, kako cvete čajevc. Posneta je po fotografiji in je torej natančna pa resnična.

Belokranjski reki in pregovori.

(Priobčuje J. Š.)

Stari voli potegnejo iz drage.
 Ki dela, tri dni duglje živi.
 I star vuk ódnese janje.
 Neče strelja v kóprive.
 Lahko se z drugim dičiti.
 I cigan ima včasih dobrega psa.
 Kdor pravi, da ne laže, naj mu hiša zgori.
 Pred vlaškim Božičem ni zime, pred vlaškim
 Petrovim ne vročine.
 Ki konja kupi, kupi i glávnik.
 Ne boj se male zdele, a boj se malega lonca.